

ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2008
ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ
ΧΗΜΕΙΑΣ ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ

ΘΕΜΑ 1°

1.1	β		
1.2	δ		
1.3	γ		
1.4	β		
1.5		α.	Λ
		β.	Σ
		γ.	Λ
		δ.	Σ
		ε.	Λ

ΘΕΜΑ 2°

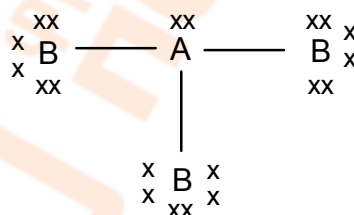
2.1 α. Η ηλεκτρονιακή δομή του ${}_{15}\text{A}$ είναι η εξής: $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^3$

↓
K(2), L(8), M(5)

Η ηλεκτρονιακή δομή του ${}_{17}\text{B}$ είναι η εξής: $1s^2 2s^2 2p^6 3s^2 3p^5$

↓
K(2), L(8), M(7)

β. Ο ηλεκτρονιακός τύπος κατά Lewis της ένωσης AB_3 είναι:

γ. Μεγαλύτερη ατομική ακτίνα εμφανίζει το A.

Το A ανήκει στην 3^η περίοδο και στην 15^η ομάδα του Περιοδικού Πίνακα και εμφανίζει δραστικό πυρηνικό φορτίο ίσο με $15 - 10 = 5$. Το B ανήκει στην 3^η περίοδο και στην 17^η ομάδα και εμφανίζει δραστικό πυρηνικό φορτίο ίσο με $17 - 10 = 7$. Η ατομική ακτίνα αυξάνει από δεξιά προς τα αριστερά σε μία περίοδο του Περιοδικού Πίνακα λόγω μείωσης του δραστικού πυρηνικού φορτίου.

2.2 α. Η πρόταση είναι λανθασμένη.

Με την αραιώση του διαλύματος η συγκέντρωση των ιόντων OH^- μειώνεται.

Από τον νόμο αραιώσης του Ostwald έχουμε: $[\text{OH}^-] = \sqrt{K_b \cdot c}$. Επομένως εφόσον η συγκέντρωση του διαλύματος μειώνεται, τότε μειώνεται και η $[\text{OH}^-]$.

β. Η πρόταση είναι λανθασμένη.

Με την προσθήκη του NaOH έχουμε επίδραση κοινού ιόντος οπότε η ισορροπία ιοντισμού της NH_3 μετατοπίζεται προς τα αριστερά με αποτέλεσμα η $[\text{NH}_4^+]$ να μειώνεται.

- 2.3 Δοχείο 2: CH₃COOH
 Δοχείο 4: CH₃CH₂OH
 Δοχείο 1: CH₃CHO
 Δοχείο 3: CH₃COCH₃

Οι ενώσεις που αντιδρούν με Na και περιέχονται στα δοχεία 2 και 4 είναι το CH₃COOH και η CH₃CH₂OH. Αυτή που αντιδρά με Na₂CO₃ και εκλύεται CO₂ είναι το CH₃COOH και περιέχεται στο δοχείο 2. Άρα στο δοχείο 4 περιέχεται η CH₃CH₂OH. Στο δοχείο 1 περιέχεται η CH₃CHO η οποία αντιδρά με το αντιδραστήριο Tollens. Η ένωση CH₃COCH₃ περιέχεται στο δοχείο 3.

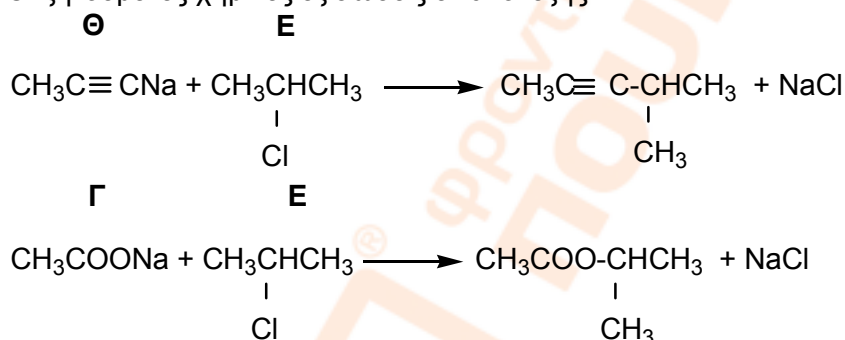
ΘΕΜΑ 3^ο

- 3.1 Η Α είναι αλκίνιο με 3 άτομα άνθρακα στο μόριό του. Οι συντακτικοί τύποι των οργανικών ενώσεων Α, Β, Γ, Δ, Ε, Ζ, Θ είναι οι εξής:

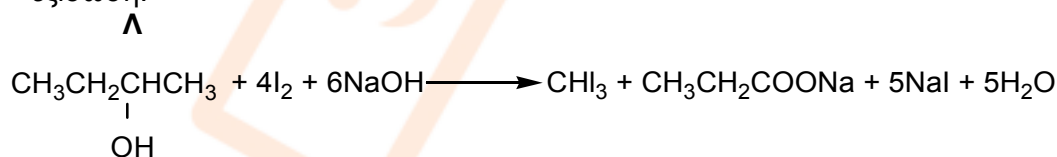
Α: CH₃C≡CH
 Β: CH₃COCH₃
 Γ: CH₃COONa
 Δ: CH₃CH=CH₂

Ε: CH₃CH(Cl)CH₃
 Ζ: CH₃CH(OH)CH₃
 Θ: CH₃C≡CNa

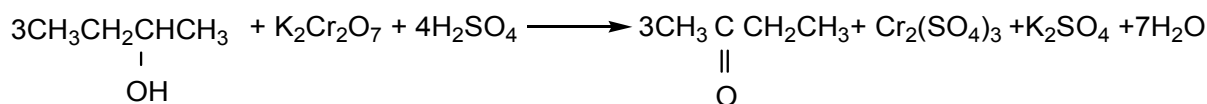
- 3.2 Οι ζητούμενες χημικές εξισώσεις είναι οι εξής:

- 3.3 α. Η ζητούμενη ένωση είναι η 2-βουτανόλη η οποία αντιδρά σύμφωνα με την παρακάτω χημική εξίσωση:

- β. Η ζητούμενη χημική εξίσωση είναι η εξής:

Τα 3 mol CH₃CH₂CH(OH)CH₃ αντιδρούν με 1 mol K₂Cr₂O₇
 Τα 0,3 mol CH₃CH₂CH(OH)CH₃ αντιδρούν με x mol K₂Cr₂O₇

Από την παραπάνω αναλογία βρίσκουμε ότι x = 0,1 mol

Από τον τύπο της συγκέντρωσης βρίσκουμε τον όγκο του διαλύματος K₂Cr₂O₇ που απαιτείται για την πλήρη οξείδωση της 2-βουτανόλης.

$$c = \frac{n}{V} \Rightarrow V = \frac{n}{c} \Rightarrow V = 0,5L$$

ΘΕΜΑ 4°

4.1 α. Έχουμε ουσίες που αντιδρούν μεταξύ τους.

$$\text{mol NaA} = 0,04$$

$$\text{mol HCl} = 0,448 / 22,4 = 0,02$$

mol	HCl	+	NaA	→	NaCl	+	HA
Αρχικά	0,02		0,04		-		-
Αντιδρούν	0,02		0,02		-		-
Παράγονται	-		-		0,02		0,02
Τελικά	-		0,02		0,02		0,02

Έχουμε διάλυμα ασθενούς οξέος και άλατος του ασθενούς οξέος με συγκεντρώσεις:

$$C_{\text{ΑΛΛΑΤΟΣ}} = C_{\text{ΟΞΕΟΣ}} = \frac{0,02}{1,6} = 0,0125 \text{ M}$$

mol / L	NaA	→	Na ⁺	+	A ⁻
Αρχικά	C _{ΑΛΛΑΤΟΣ}		-		-
Τελικά	-		C _{ΑΛΛΑΤΟΣ}		C _{ΑΛΛΑΤΟΣ}

mol / L	HA	+	H ₂ O	⇌	H ₃ O ⁺	+	A ⁻
Αρχικά	C _{ΟΞΕΟΣ}				-		-
Ιοντίζονται	x				-		-
Παράγονται	-				x		x
Τελικά	C _{ΟΞΕΟΣ} - x				x		x + C _{ΑΛΛΑΤΟΣ}

Αφού pH = 5 προφανώς x = 10⁻⁵ M. Από την έκφραση της K_a βρίσκουμε:

$$K_a = \frac{[\text{H}_3\text{O}^+][\text{A}^-]}{[\text{HA}]} = \frac{x(x + C_{\text{ΑΛΛΑΤΟΣ}})}{C_{\text{ΟΞΕΟΣ}} - x} = 10^{-5}$$

β. Στο διάλυμα Δ₁ έχουμε το άλας NaA σε συγκέντρωση:

$$C_{\text{ΑΛΛΑΤΟΣ}}' = \frac{0,04}{1,6} = 0,025 \text{ M}$$

mol / L	NaA	→	Na ⁺	+	A ⁻
Αρχικά	C _{ΑΛΛΑΤΟΣ} '		-		-
Τελικά	-		C _{ΑΛΛΑΤΟΣ} '		C _{ΑΛΛΑΤΟΣ} '

mol / L	A ⁻	+	H ₂ O	⇌	HA	+	OH ⁻
Αρχικά	C _{ΑΛΛΑΤΟΣ} '				-		-
Ιοντίζονται	y				-		-
Παράγονται	-				y		y
Τελικά	C _{ΑΛΛΑΤΟΣ} ' - y				y		y

$$K_b = \frac{[HA][OH^-]}{[A^-]} = \frac{y^2}{0,025 - y} \quad (1)$$

$$K_b = \frac{K_w}{K_a} = \frac{10^{-14}}{10^{-5}} = 10^{-9} \text{ και } \frac{K_b}{C_{\text{ΑΛΑΤΟΣ}'}} = 10^{-9} < 10^{-2} \text{ οπότε } 0,025 - y = 0,025 \quad (2)$$

Από τις σχέσεις 1 και 2 βρίσκουμε $y = 5 \cdot 10^{-6} \text{ M}$ και $[H_3O^+] = 10^{-14} / 5 \cdot 10^{-6} = 2 \cdot 10^{-9} \text{ M}$.

4.2 α. Έχουμε ουσίες που αντιδρούν μεταξύ τους.

mol NaOH = 0,01

mol NaA = 0,02

mol HA = 0,02

mol	HA	+	NaOH	→	NaA	+	H ₂ O
Αρχικά	0,02		0,01		0,02		
Αντιδρούν	0,01		0,01		-		
Παράγονται	-		-		0,01		
Τελικά	0,01		-		0,03		

Έχουμε διάλυμα ασθενούς οξέος και άλατος του ασθενούς οξέος με συγκεντρώσεις:

$$C_{\text{ΑΛΑΤΟΣ}} = \frac{0,03}{2} = 0,015 \text{ M}$$

$$C_{\text{ΟΞΕΟΣ}} = \frac{0,01}{2} = 0,005 \text{ M}$$

mol / L	NaA	→	Na ⁺	+	A ⁻
Αρχικά	C _{ΑΛΑΤΟΣ}		-		-
Τελικά	-		C _{ΑΛΑΤΟΣ}		C _{ΑΛΑΤΟΣ}

mol / L	HA	+	H ₂ O	⇌	H ₃ O ⁺	+	A ⁻
Αρχικά	C _{ΟΞΕΟΣ}				-		-
Ιοντίζονται	ω				-		-
Παράγονται	-				ω		ω
Τελικά	C _{ΟΞΕΟΣ} - ω				ω		ω + C _{ΑΛΑΤΟΣ}

Από την έκφραση της K_a βρίσκουμε:

$$K_a = \frac{[A^-][H_3O^+]}{[HA]} = \frac{(\omega + C_{\text{ΑΛΑΤΟΣ}})\omega}{C_{\text{ΟΞΕΟΣ}} - \omega} \quad (3)$$

$$\frac{K_a}{C_{\text{ΟΞΕΟΣ}}} < 10^{-2} \text{ οπότε } \omega + C_{\text{ΑΛΑΤΟΣ}} = C_{\text{ΑΛΑΤΟΣ}} \quad (4) \text{ και } C_{\text{ΟΞΕΟΣ}} - \omega = C_{\text{ΟΞΕΟΣ}} \quad (5)$$

Από τις σχέσεις 3,4 και 5 βρίσκουμε $\omega = 0,33 \cdot 10^{-5} \text{ M}$.